

Кузьмін О.Є.²³

*д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»,
(Львів, Україна)*

Яструбський М.Я.²⁴

*к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»,
(Львів, Україна)*

Кревс В.Є.²⁵

*к.ф.-м.н., Львівський національний університет ім. Івана Франка,
(Львів, Україна)*

<http://orcid.org/00-0002-8032-4501>

СТАН ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ

У статті проведений аналіз стану діяльності ВНЗ України на сучасному етапі. Виділені тенденції розвитку вищої школи, окреслені перспективні напрямки реформування. Запропонована перспективна модель розвитку ВНЗ України на основі вивчення позитивного досвіду вітчизняних і зарубіжних освітніх систем. Виокремлені основні питання, які потребують невідкладного з'ясування в процесі перетворень, започаткованих у вищій школі України.

Ключові слова: діяльність ВНЗ, перспективний розвиток, реформування, рейтинг, якість освіти, критерії оцінювання.

Кузьмин О.Е.

*д.э.н., профессор Национальный университет «Львовская политехника»,
(Львов, Украина)*

Яструбский М.Я.

*к.э.н., доцент, Национальный университет «Львовская политехника»,
(Львов, Украина)*

Кревс В.Е.

*к.ф.-м.н., Львовский национальный университет им. Ивана Франко,
(Львов, Украина)*

СОСТОЯНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВУЗОВ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ

В статье проведен анализ деятельности вузов Украины на современном этапе. Выделены тенденции развития высшей школы, очерчены перспективные направления реформирования. Предложена перспективная модель развития вузов Украины на основе изучения положительного опыта отечественных и зарубежных образовательных систем.

²³ Кузьмін Олег Євгенович, д.е.н., професор, директор Інституту економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка», (Львів, Україна)

²⁴ Яструбський Михайло Ярославович, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та аналізу ІНЕМ НУ, Національний університет «Львівська політехніка», (Львів, Україна)

²⁵ Кревс Віктор Євгенович, кандидат фіз.-мат. наук, завідувач підготовчого відділення для іноземних громадян, Львівський національний університет ім. І. Франка, (Львів, Україна)

Выделены основные вопросы, требующие безотлагательного решения в процессе преобразований, предпринятых в высшей школе Украины.

Ключевые слова: деятельность вузов, перспективное развитие, реформирование, рейтинг, качество образования, критерии оценки.

Kuzmin O.Ye.

*Doctor of Economics, Professor, Lviv Polytechnic National University,
(Lviv, Ukraine)*

Yastrubskyy M.Ya.

*PhD of Economics, Associate Professor, Lviv Polytechnic National University,
(Lviv, Ukraine)*

Krevs V.Ye.

*PhD of Physico-mathematical Sciences, Lviv Ivan Franko National University,
(Lviv, Ukraine)*

STATE OF ACTIVITIES OF HIGHER EDUCATION AND PROSPECTS OF INVESTMENT AND INNOVATION

The article analyzes the state of activity of higher educational institutions of Ukraine at the present stage. The trends of higher education development are highlighted, perspective directions of reform are outlined. The promising model of the development of higher educational institutions of Ukraine is proposed on the basis of studying the positive experience of domestic and foreign educational systems. The main issues, which require urgent solution in the process of transformations, are carried out in the high school of Ukraine.

Key words: university activity, perspective development, reform, rating, quality of education, criteria of evaluation

Актуальність проблеми. Стан діяльності ВНЗ України приваблює увагу все більшої кількості населення. Небайдужими до стану справ у сфері вищої школи є державні діячі, від рішень яких залежить майбутнє освітньої галузі, молоді люди, які є або сподіваються бути споживачами освітніх послуг, та і загалом це питання актуальне для широких верств населення країни, хоча б з тих міркувань, що на утримання й забезпечення системи вищої школи виділяються значні бюджетні кошти і суспільство повинно відчувати віддачу від таких вкладень. З одного боку – за країнами з розвинутою та ефективною освітньою системою майбутнє, а з другого боку – така система повинна відповідати вимогам сьогодення. Найбільше це стосується вищої школи.

Наявна система вищої школи України потребує реформування. Цей процес пов'язаний з реструктуризацією системи вищої освіти і зачіпає інтереси багатьох колективів. Метою таких перетворень повинно бути формування нової системи вищої освіти та нової системи фінансування вищих навчальних закладів, що забезпечать якість освітніх послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан діяльності ВНЗ є предметом аналізу багатьох науковців, посадовців, представників громадськості. При цьому підлягають розгляду питання аналізування й оцінювання діяльності освітніх закладів, актуалізуються питання вибору шляху розвитку освітньої системи, про що найчастіше озвучує у своїх виступах міністр освіти і науки України Л. Гриневич. Питання ефективності механізмів інноваційного розвитку вищої освіти України обговорювались на міжнародній науково-практичній конференції, що проходила в стінах Київського національного університету технологій та дизайну і зібрала багатьох українських і зарубіжних науковців і державних діячів, не байдужих до долі української вищої школи.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в аналізі стану діяльності вищої

школи України, описі тенденцій її розвитку, розробленні моделі перспективного розвитку ВНЗ та виокремленні питань, що потребують невідкладного опрацювання в процесі реформування галузі. При цьому акцент робиться на використанні позитивного вітчизняного і зарубіжного досвіду.

Результати дослідження. Діяльність вищих навчальних закладів України на даному етапі в значній мірі залежить від державної політики в освітній галузі. ВНЗ свідомо й охоче погоджуються з таким порядком функціонування, сподіваючись в основному на державну підтримку й фінансове забезпечення їх діяльності, навіть якщо таке фінансування не забезпечує належних умов для поступального розвитку. На це є ціла низка причин, однак найвпливовішими можна назвати складну економічну ситуацію в країні і демографічний спад. Достатньо глянути на статистику кількості ВНЗ України та контингенту студентів за останніх сім років, щоб зрозуміти складність ситуації у сфері вищої школи (таблиця 1).

Таблиця 1

Вищі навчальні заклади України за період 2010–2017 рр.

Навчальний рік	Кількість ВНЗ, одиниць	Кількість студентів у ВНЗ, тис. осіб	Середня кількість студентів ВНЗ, тис. осіб	Прийнято до ВНЗ, тис. осіб	Випущено фахівців з ВНЗ, тис. осіб
2010/2011	854	2491,3	2,917213	521,1	654,7
2011/2012	846	2311,6	2,732388	419,6	626,5
2012/2013	823	2170,1	2,636817	441,1	612,9
2013/2014	803	2052,7	2,556289	441,9	576,3
2014/2015	664	1689,3	2,544127	361,1	484,5
2015/2016	659	1605,3	2,435964	323,1	447,4
2016/2017	657	1586,7	2,415068	313,8	386,7

Побудовано за даними Державної служби статистики України. Джерело: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Як бачимо, кількість вступників 2016 р. зменшилась порівняно з 2010 р. на 40%, водночас на 23% зменшилась кількість ВНЗ, і це при скороченні показника середньої кількості студентів у закладах вищої школи на 18%. Така тенденція не відображає об'єктивної картини загалом в Україні, оскільки дані за останні три роки наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції, однак ситуація у сфері вищої школи все більше поляризується.

2017 р. кількість бюджетних місць у вишах зменшилась майже на 17% порівняно з попереднім роком. 57% випускників шкіл стали студентами, тоді як у перші роки незалежності України ця цифра сягала 80%. Згідно з рішенням Кабінету Міністрів загальний обсяг державного замовлення на підготовку фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах і наукових установах на 2017 р. затверджено на рівні 212 970 осіб, з них на підготовку за денною формою навчання з відривом від виробництва – 190 359 осіб. За результатами вступної кампанії 2017 р. Міністерство освіти і науки України опублікувало десятку найпопулярніших серед абітурієнтів вишів (таблиця 2).

Рейтинг найпопулярніших ВНЗ України за результатами вступу 2017 р.

Місце в рейтингу	Назва ВНЗ	Кількість поданих заяв	Кількість вступників
1	Київський національний університет ім. Т. Шевченка	58 851	27 112
2	НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»	50 226	20 952
3	ЛНУ ім. Івана Франка	48 937	22 790
4	Національний університет «Львівська політехніка»	43493	20 582
5	Київський національний торговельно-економічний університет	34 520	17 206
6	Національний авіаційний університет	34 336	18 698
7	Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова	28 522	15 933
8	Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича	27 633	13 257
9	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	26 697	14 440
10	Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана	24 212	13 531
Разом		314 569	184 501

Побудовано авторами за даними Кабінету Міністрів України. Джерело: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250154826>

Як свідчать наведені дані, на перелічені рейтингові ВНЗ припадає 58,8% обсягу вступників 2017 р., при цьому означені виші в загальній кількості вищих освітніх закладів становлять 1,5%. При виборі моделі бюджетного фінансування вищої школи за принципом «гроші за студентом» наявна картина свідчить про неминучість структурних змін у системі вищої школи вже в найближчій перспективі.

Варті уваги пріоритети, вступників при виборі спеціальності. Незважаючи на низьку затребуваність на ринку праці, одними із найпопулярніших в абітурієнтів 2017 р. були такі спеціальності, як «Право», «Менеджмент», «Економіка», «Туризм». Водночас високі рейтингові позиції займають такі потрібні економіці спеціальності, як «Комп'ютерні науки» та «Інженерія програмного забезпечення». Однак далеко не всі актуальні для національної економіки спеціальності користуються попитом. Серед непопулярних виділяються гідроенергетика, освітні та педагогічні науки, атомна енергетика. Варто зазначити, що порядок формування загальних обсягів державного замовлення здійснюється відповідно до постанови КМУ і ґрунтується на середньостроковому прогнозі потреби у фахівцях (управлінцях) і робітничих кадрах на ринку праці. Перелік і характеристики 10 найпопулярніших спеціальностей наведені в таблиці 3.

Рейтинг найпопулярніших спеціальностей України (вступ 2017 р.)

Код спеціальності	Назва спеціальності	Кількість поданих заяв
035	Філологія	85526
081	Право	74055
073	Менеджмент	59393
222	Медицина	46623
122	Комп'ютерні науки	45454
242	Туризм	45252
014	Середня освіта	44321
053	Психологія	42599
051	Економіка	40412
121	Інженерія програмного забезпечення	33001

Побудовано авторами за даними МОН України. Джерело: <http://mon.gov.ua/>

За даними вступу 2016 р., найбільший обсяг бюджетних місць було виділено для спеціальностей «Середня освіта», «Медсестринство» та «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка». Перелік спеціальностей за кількістю бюджетних місць ілюструє рис. 1.

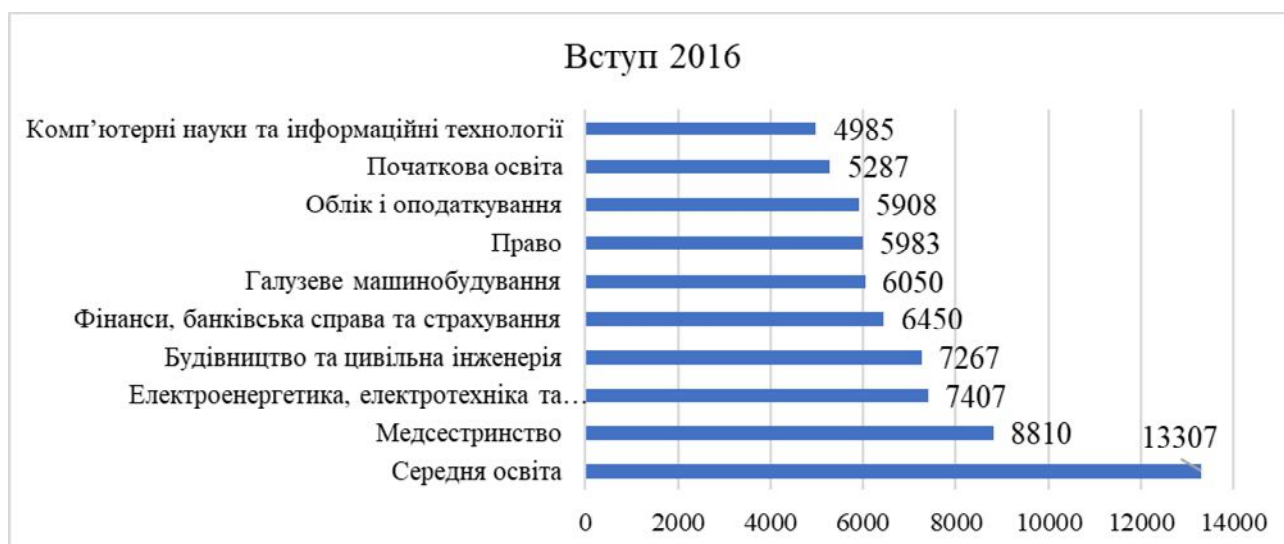

Рис. 1. Перелік спеціальностей за кількістю бюджетних місць
Джерело: офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

При виборі вступниками спеціальностей за контрактною формою навчання пріоритетність належала спеціальності «Право», на яку було зараховано 19302 особи. Відтак слідує спеціальність «Менеджмент», на яку зараховано 9328 осіб. Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування» обрало 8707 осіб. Перелік рейтингових серед контрактників спеціальностей наведено в таблиці 4.

**Рейтинг спеціальностей за кількістю вступників
контрактної форми навчання 2016 р.**

Назва спеціальності	Кількість вступників
Право	19302
Менеджмент	9328
Фінанси, банківська справа та страхування	8707
Середня освіта	8335
Облік і оподаткування	7447
Філологія	6843
Фармація	6212
Економіка	5899
Медсестринство	5633
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	5585

Джерело: офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

Загалом серед найпопулярніших серед контрактників 2016 р. спеціальностей 5 посідають місце в переліку 10 з найбільшою кількістю виділених бюджетних місць. Така сумісність свідчить про достатньо тісний зв'язок між аналізованими показниками.

Водночас має місце ціла низка суперечностей на зразок розбіжності між потребами ринку праці і наявним випуском надміру фахівців, не затребуваних в економіці країни. Критичність ситуації підсилюється низькою якістю освітніх послуг, характерною для багатьох ВНЗ з незадовільною матеріальною базою, слабкою організаційно-освітньою дисципліною, заниженими вимогами до студентів через зміщення акцентів з поступального розвитку на способи утримання на ринку й виживання. Унаслідок такого стану неоднорідності в питаннях результативності діяльності ВНЗ через їх надмірну чисельність втрачається якісний бік контрольної відомчої функції. У реальному житті це проявляється у девальвації дипломів про вищу освіту, а доказовим наслідком цього є той факт, що згідно зі статистичними дослідженнями 68% не працюють за тією спеціальністю, за якою навчалися, крім того, 47% означеного контингенту жодного дня не працювали за обраним у минулому фаховим спрямуванням. При цьому далеко не завжди на належний рівень ставиться якість освітніх послуг.

Ще одним дієвим чинником, що спонукає до кардинальних перетворень у секторі вищої школи, є зростаюча мобільність і відкритість іноземних вишів для українських абітурієнтів. Незаперечним є той факт, що кількість молодих українців, які виїжджають на навчання до закордонних університетів, щороку збільшується. Мотивації для цього є цілий перелік: це і вища якість навчання, і можливість отримання стипендій, і можливість навчатись у різних країнах, і можливість працевлаштування за кордоном чи набуття громадянства. Не менш дієвим є той аргумент, що після закінчення університетів в Україні майбутні випускники або не знайдуть роботи за фахом, або ж їх заробіток не покриватиме необхідних для становлення витрат. Як зазначив у своїй статті проф. С.М. Квіт, за умов подальшого ігнорування та відкладання радикальних змін у галузі освіти і науки України буде збільшуватися відтік інтелектуального потенціалу за кордон. Така ситуація нині проявляється в тому, що випускники українських шкіл утримують на плаву польську систему вищої школи, заповнюючи прогалини внаслідок падіння кількості польських студентів. Через прогалини в питаннях розвитку й фінансування власної вищої школи Україна мимоволі збільшуватиме інвестиції в західні університети [2].

Вищеперелічені та низка супутніх чинників спонукають до необхідності реструктуризації системи вищої школи України. Основоположними в процесі перетворень мають бути принципи гармонізації. Запроваджені на даному етапі освітні реформи

Сучасні питання економіки і права

вмотивовані об'єктивною їх необхідністю і є неминучими. Крім того, імовірний результат може бути прогнозовано-оптимістичним за умов стабілізації економічної і політичної ситуації в країні.

Узятий Україною курс на Євроінтеграцію вищої школи дає підстави очікувати позитивних зрушень саме в питаннях забезпечення якісних характеристик освітньої діяльності. Підтвердженням цьому є виокремлення із загальної кількості українських вишів кількох десятків провідних, потужних, з належним науковим й освітнім потенціалом, до переліку яких входять передусім ВНЗ зі статусом самоврядних дослідницьких. Як звичайно, це великі освітні заклади, які займають рейтингові позиції за оцінками як вітчизняних, так і зарубіжних рейтингових компаній. Їх розвиток апріорі вписується в перспективну модель, яка враховує як національні особливості, так і позитивний зарубіжний досвід функціонування й розвитку ВНЗ (рис. 2).

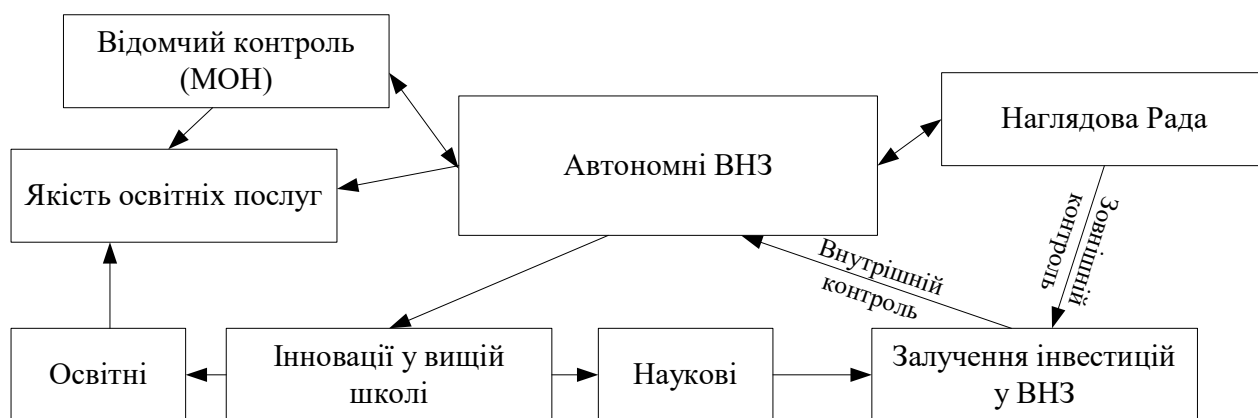

Рис. 2. Перспективна модель розвитку ВНЗ України на засадах автономізації

Означена модель передбачає передусім високий рівень автономії освітнього закладу, однак не тільки декларативної, а й реальної. За таких передумов імовірним є залучення інвестицій у межах співпраці освітнього закладу з виробничими структурами, венчурними фондами, підприємствами на зразок організування технопарків, ефективність діяльності яких апробована в багатьох країнах з розвинутою системою вищої школи. Таке функціонування повинно супроводжуватися належним рівнем зовнішнього і внутрішнього контролю за доцільністю й обґрунтованістю використання ресурсів, яке здійснюється на основі розроблених поточних і перспективних програм розвитку. Основний акцент в освітній діяльності сьогодення робиться на забезпечення якості освітнього процесу. При цьому актуалізується питання регулярного моніторингу результативності діяльності, що проявляється в рівні працевлаштування випускників, кількості публікацій науково-освітнього персоналу, їх цитованості, залученні студентів до науково-пошукових робіт, рівні міжнародної співпраці та ін.

Важливим складником моделі перспективного розвитку є розроблення, залучення і впровадження інновацій у ВНЗ. Освітні інновації безпосередньо впливають на якість освітнього процесу, наукові – пов'язані із залученням інвестицій. Якщо проаналізувати діяльність провідних українських вишів, то в гібридній формі така модель уже в дії. Так, НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» реалізує інноваційний потенціал через інноваційну екосистему Sikorsky Challenge, яка структурно об'єднує в собі Стартап Школу, Фестиваль інноваційних проєктів, Бізнес-інкубатор, Інноваційне технологічне середовище, Центр інтелектуальної власності «Sikorsky Lab»; Венчурний фонд Sikorsky Challenge та інші фонди.

Невід'ємним складником функціонування ВНЗ є контрольна функція. Поширеним

органом з контрольними повноваженнями в практиці зарубіжних ВНЗ є Наглядова рада, до складу якої входять спонсори, представники від батьків студентів, роботодавці та ін. Хоча основні завдання цього органу полягають у розробленні й розгляді шляхів перспективного розвитку ВНЗ, наданні допомоги його керівництву освітньої установи в реалізації державної політики в галузі вищої освіти і науки, забезпеченні ефективної взаємодії вищу з науковою громадськістю, суспільно-політичними та комерційними організаціями, органами державного управління в інтересах розвитку вищої освіти.

Реформування вищої школи передбачає системний підхід з урахуванням мотиваційних чинників і причинно-наслідкових зв'язків. Саме тоді такі перетворення можуть бути успішними. Загальновідомо, що найбільшими перевагами у світовому масштабі володіє вища школа США. Американська освітня система передбачає вільний вибір спеціальності, а також курсів, які студент вибирає для прослуховування протягом семестру. За результатами складається іспит чи використовується інша форма контрольного заходу. За період навчання студент повинен набрати визначену кількість кредитів, регламентовану для кожної спеціальності зокрема. Семестрова програма більшості університетів складається з 12–15 кредитів (3–5 предметів на семестр). Для того, щоб отримати диплом про освіту, потрібно «заробити» певну кількість кредитів. Університет рекомендує оптимальну кількість курсів і кредитів протягом семестру, однак вибір – за студентом. Тому в американських університетах передбачений програмою підготовки термін 4 роки (для бакалаврату) може тривати 6, а то й більше років. Зрештою 40% студентів зазвичай отримують диплом за чотири роки, 60% на це потрібно не менше шести років. Однак така ситуація є мотивованою і в певній мірі аргументовано оправданою. Це пояснюється тим, що певна кількість студентів на старших курсах працевлаштовується за фаховим спрямуванням і цілеспрямовано вибирають для прослуховування ті курси, які їм потрібні на роботі для звершення фахової діяльності. Тому в окремих випадках навчання свідомо розтягується в часі, адже здобуті знання одночасно поєднуються з практичною діяльністю. Цим фактором у значній мірі забезпечується висока якість освіти, її результативність.

Іншим прикладом освітньої системи, яка швидко прогресує, є Китайська система вищої школи. Китайські університети не передбачають вільного вибору дисциплін чи курсів, а все прописане навчальними програмами є обов'язковим для засвоєння. Китайським студентам забороняється працювати під час навчання. Водночас в основу реформи вищої школи покладена саме американська модель, яка успішно поєднується з національними особливостями. Результат досягається за рахунок домінування характеристик дисциплінованості, працьовитості, поваги до традицій та інших дієвих чинників, оскільки ідеологічним підґрунтям слугує конфуціанство, яке передбачає авторитарність, ієрархію, завчання цитат із праць давніх філософів і вчених.

Ситуація підсилюється забезпеченням належного рівня контрольних заходів. Китай славиться найбільшою у світі армією чиновників, які водночас є сумлінними виконавцями власних обов'язків. Як освітній процес, так і подальше професійне проходження випускників університетів підлягає подальшому регулярному й системному моніторингу. Виявлені відхилення від встановлених норм передбачають вжиття відповідних заходів щодо їх усуненню. Згідно з оприлюдненими центральною комісією Китаю з перевірки дисципліни даних офіційної статистики, від 2013 року було покарано 1,3 млн чиновників. За неофіційними даними, від 2000 року в Китаї розстріляно приблизно 10 тисяч чиновників-корупціонерів, 120 тисяч відправлені до в'язниць на термін від 10 до 20 років.

Як бачимо, здавалося б за кардинально різних підходів досягається однаково позитивний результат. При реформуванні системи вищої школи в Україні успіх може бути досягнутий унаслідок поєднання позитивного зарубіжного досвіду і національних особливостей. В Україні немає фінансового потенціалу, як у США, для забезпечення розбудови системи вищої школи; не вдасться досягти результату за рахунок жорсткої дисципліни, як у Китаї. Зате в Україні є багато талановитої молоді, створення умов для

розвитку якої – завдання державної ваги, а віддача не забариться.

Підсумовуючи висвітлене, можна виокремити таке:

1. Нині маємо дисбаланс у кількості спеціальностей і реальних потреб ринку. Молоді люди вступають до вишу, не уявляючи для чого і де далі працювати. Профорієнтаційна робота з ними на дуже низькому рівні і повинна бути не лише в школі, а й у виші.

2. У західних університетах студент сам обирає кількість курсів за семестр і може навчатися хоч десять років. Це дозволяє йому працювати під час навчання і формує мотивацію і ставлення до навчання. У вишах України достатньо жорстка система фіксованих курсів за семестрами (при невеликій питомій вазі дисциплін за вибором), яка не стимулює ініціативу, творчість, креативність.

3. Щодо автономних ВНЗ, то вони повинні самі визначати все, що стосується навчального процесу, науково-дослідної роботи і їхнього матеріального забезпечення. Наглядові ради університетів повинні самі з'ясувати ці питання, щоб університет навчав того, чого потребує ринок, і забезпечить фінансові надходження для організації його роботи. Якщо ж для державних стратегічних цілей потрібні фахівці певних спеціальностей, то університет може їх готувати за державне фінансування. При цьому держава повинна забезпечити робочі місця для таких стипендіатів. Університети повинні покладатися на власні можливості, а не на дотації з бюджету.

Такий концептуальний підхід зовсім не означає, що держава повинна відпустити вищу школу у «вільне плавання», навпаки – це недопустимо, однак бюджетні вкладення в неї повинні бути оправданими, приносити в перспективі віддачу.

Висновки. У проведеного дослідження було узагальнено положення, що характеризують стан діяльності ВНЗ України в період реформування системи вищої школи. Неминучість кардинальних перетворень у національній системі вищої освіти спонукає до пошуку оптимальних напрямків, слідування яким дозволить досягнути бажаного результату, а насамперед – досягти якісно нового рівня освітньої діяльності, що відповідатиме вимогам сьогодення. Запропонована авторами модель перспективного розвитку включає в себе основоположні засади, ухвалення яких за основу дозволяє забезпечити належну віддачу від укладень у систему вищої школи.

Тематика є актуальною і потребує подальшого вивчення та опрацювання, передусім щодо розробки моделі фінансового забезпечення системи вищої школи в період проведення кардинальних перетворень і на етапі становлення.

Література

1. Кузьмін О.Є. Узагальнення положень аналізування і оцінювання діяльності ВНЗ / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, М.Я. Яструбський // Вісник КНУТД. – К.–2017.–С. 216–225.

2. Квіт С.М. Реформування вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / С.М. Квіт. Режим доступу: https://dt.ua/EDUCATION/reformuvannya-vischoyi-osviti-v-ukrayini-257581_.html

3. Обсяги державного замовлення на підготовку фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах та наукових установах на 2017 рік: постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. №511.

4. ТОП-10 ВНЗ: які виші обирали вступники цього року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250288661&cat_id=244277212

5. Про затвердження Порядку розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів: постанова КМУ №363 від 20.05.2013.

6. Мартин І. Що важливіше – диплом чи знання? / І. Мартин // Аудиторія. – 2017. – №28(2988). – С. 7.

7. Кузьмін О.Є. Гармонійний розвиток вищих навчальних закладів як концепція державного регулювання їх діяльності / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, М.Я. Яструбський // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2017. – №3(125). – С. 3–8.

8. Pokonchit' s nishchetoy, a korruptsiionerov rasstrelyat' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://news.rambler.ru/articles/38229811-pokonchit-s-nischetoy-a-korruptsiionerov-rasstrelyat/?utm_source=head&utm_campaign=self_promo&utm_medium=news&utm_content=news&updated

References

1. Kuz'min, O. Ye. (2017) Uzahal'nennya polozhen' analizuvannya i otsinyuvannya diyal'nosti VNZ [Generalization of the provisions of the analysis and evaluation of the activities of the University]/ O. Ye. Kuz'min, O. H. Mel'nyk, M. Ya. Yastrubs'kyi // Bulletin of the KNUTD. Efektyvnist' orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiynoho rozvytku vyshchoyi osvity Ukrayiny [The effectiveness of the organizational and economic mechanism of innovative development of higher education in Ukraine]. (pp.216-225). Kyiv: KNUTD. [in Ukrainian].

2. Kvit, S. M. (2017) Reformuvannya vyshchoyi osvity v Ukrayini [Reform of Higher Education in Ukraine]. Source: https://dt.ua/EDUCATION/reformuvannya-vischoyi-osviti-v-ukrayini-257581_.html. [in Ukrainian]

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017). Obsyahy derzhavnoho zamovlennya na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh ta naukovopedagogichnykh kadrov u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh ta naukovykh ustanovakh na 2017 rik [Amounts of the state order for the training of specialists, scientific and teaching staff in higher educational establishments and scientific institutions for 2017]: the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2017. July 12, № 511. [in Ukrainian].

4. TOP-10 VNZ: yaki vyshi obyraly vstupnyky ts'oho roku [TOP-10 higher educational institutions: which higher schools were chosen by entrants this year]. Source: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250288661&cat_id=244277212

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013). Pro zatverdzhennya Poryadku rozmishchennya derzhavnoho zamovlennya na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh, naukovopedagogichnykh ta robitynychyykh kadrov, pidvyshchennya kvalifikatsiyi ta perepidhotovku kadrov [On Approval of the Procedure for placing the state order for the training of specialists, scientific, scientific-pedagogical and working personnel, training and retraining of personnel]. the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2017, May 20, № 363. [in Ukrainian].

6. Martin, I. (2017). Shcho vazhlyvishe – dyplom chy znannya? [What is more important - diploma or knowledge?] Audytoria - Auditorium, 28 (2988),7. [in Ukrainian].

7. Kuzmin, O.E., Melnik, O.G., Yasrubsy, M.Ya. (2017). Harmoniynyy rozvytok vyshchyykh navchal'nykh zakladiv yak kontseptsiya derzhavnoho rehulyuvannya yikh diyal'nosti [Harmonious development of higher educational institutions as a concept of state regulation of their activities]. Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny. [Socio-economic problems of the modern period of Ukraine]. (pp. 3-8). Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine, 3 (125). [in Ukrainian].

8. Pokonchit' s nishchetoy, a korruptsiionerov rasstrelyat' [End poverty, and shoot corrupt people.]. Source: https://news.rambler.ru/articles/38229811-pokonchit-s-nischetoy-a-korruptsiionerov-rasstrelyat/?utm_source=head&utm_campaign=self_promo&utm_medium=news&utm_content=news&updated. [in Russian].